

ORDIN Nr. 1540 din 19 iulie 2007

privind interzicerea segregării școlare a copiilor romi și aprobarea Metodologiei pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi

ACT EMIS DE: MINISTERUL EDUCATIEI, CERCETARII SI TINERETULUI

ACT PUBLICAT IN: MONITORUL OFICIAL NR. 692 din 11 octombrie 2007

Având în vedere prevederile Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, ale Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic, cu modificările și completările ulterioare,

în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 366/2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului emite prezentul ordin.

Art. 1. - (1) Prezentul ordin are ca obiectiv prevenirea, interzicerea și eliminarea segregării, văzută ca formă gravă de discriminare, cu consecințe negative asupra accesului egal al copiilor la o educație de calitate.

(2) Pentru atingerea acestui obiectiv se interzice, începând cu anul școlar 2007-2008, formarea claselor I și a V-a segregate, având preponderent sau numai elevi romi.

(3) Prevenirea și eliminarea segregării școlare se fac în conformitate cu Metodologia pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi, prevăzută în anexa nr. 1 care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. - Demersurile Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului privind interzicerea, prevenirea și eliminarea segregării se înscriu în procesul de implementare a Strategiei Guvernului de îmbunătățire a situației romilor și au în vedere principiile prevăzute în documentele menționate în glosarul legislativ prevăzut în anexa nr. 2 care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 3. - (1) Analiza fenomenului de segregare pentru fiecare unitate de învățământ preuniversitar va avea în vedere indicatorii de incluziune, prevăzuți în anexa nr. 3 care face parte integrantă din prezentul ordin.

(2) Analiza situațiilor privind unitățile de învățământ preuniversitar segregate și elaborarea planurilor de măsuri pentru desegregare se vor realiza de către inspectoratele școlare județene și unitățile de învățământ preuniversitar în cauză, cu sprijinul autorităților publice naționale/județene/locale, al organizațiilor neguvernamentale cu experiență în domeniu, precum și al reprezentanților comunităților locale în care se află unitățile școlare.

Art. 4. - Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 5. - Secretariatul de Stat pentru Invățământul Preuniversitar, Secretariatul de Stat pentru Invățământ în Limbile Minorităților și Relația cu Parlamentul, Direcția generală management învățământ preuniversitar, Direcția generală învățământ în limbile minorităților și relația cu Parlamentul, Direcția generală managementul resurselor umane, Direcția generală buget-finanțe, patrimoniu și investiții, inspectoratele școlare județene și al municipiului București, precum și conducerea unităților de învățământ duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

p. Ministrul educației, cercetării și tineretului,

Dumitru Miron,

secretar de stat

ANEXA Nr. 1

METODOLOGIE

pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 1. - (1) Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului își propune ca politică educațională asigurarea echității în educație, în ceea ce privește accesul egal la toate formele de învățământ, dar și în ceea ce privește calitatea educației pentru toți copiii, fără discriminare generată de originea etnică sau de limba maternă.

(2) Îmbunătățirea calității educației copiilor romi reprezintă o prioritate prevăzută în Strategia Guvernului de îmbunătățire a situației romilor, precum și în Strategia de dezvoltare a învățământului preuniversitar.

(3) Inspectoratele școlare județene și unitățile de învățământ preuniversitar din întreaga țară vor promova cu prioritate principiile școlii incluzive. Școala *incluzivă* este o școală prietenoasă și democratică, ce valorifică diversitatea culturală, o școală în care toți copiii sunt respectați și integrați fără discriminare și fără excludere generate de originea etnică, deficiențele fizice sau mentale, originea culturală sau socioeconomică, limba maternă.

(4) Prevenirea și eliminarea fenomenului de segregare școlară constituie o condiție imperativă pentru implementarea principiilor școlii incluzive.

CAPITOLUL II

Analiza segregării

Art. 2. - (1) *Segregarea* este o formă gravă de discriminare și are drept consecință accesul inegal al copiilor la o educație de calitate, încălcarea exercitării în condiții de egalitate a dreptului la educație, precum și a demnității umane.

(2) Constituie *segregare școlară* a elevilor romi separarea fizică a elevilor aparținând etniei rome în grupe/clase/ clădiri/școli/alte facilități, astfel încât procentul elevilor aparținând etniei rome din totalul elevilor din școală/clasă/grupă este disproporționat în raport cu procentul pe care copiii romi de vârstă școlară îl reprezintă în totalul populației de vârstă școlară în respectiva unitate administrativ-teritorială.

(3) Nu constituie segregare situația în care se constituie grupe/clase/școli formate preponderent sau doar cu elevi romi, în scopul predării în limba romani sau în sistem bilingv (de exemplu: română-romani/maghiară-romani).

Art. 3. - Segregarea are consecințe educaționale și sociale negative, cum ar fi:

- a) dificultăți în a atrage elevii în sistemul de educație - grad ridicat de neșcolarizare;
- b) incapacitatea de a menține elevii în sistemul de educație - grad ridicat de abandon școlar;
- c) incapacitatea de a atrage și a menține profesorii calificați în școlile respective, fapt care afectează calitatea educației;
- d) incapacitatea de a pregăti elevii la standarde necesare pentru trecerea la forme superioare de școlarizare;
- e) menținerea prejudecăților și stereotipurilor, deopotrivă la nivelul populației majoritare și al celei de romi;
- f) contribuția la formarea unor reprezentări negative privind capacitatea școlii de a genera progres social.

Art. 4. - Sunt considerate *practici care conduc la segregare* situații, precum:

- a) școlarizarea copiilor romi în școli segregate rezidențial, adică în școli din cadrul sau aflate lângă un cartier „compact” de romi și fără o altă școală în apropiere, în care toți elevii sau un procent foarte mare sunt romi;
- b) îndrumarea și direcționarea deliberată a copiilor romi către grădinițe/școli segregate din cadrul sau de lângă cartierele locuite de romi, în condițiile în care sunt accesibile grădinițe/școli mixte;
- c) plasarea tuturor copiilor care nu au frecventat grădinița în aceeași clasă I;
- d) plasarea deliberată în cadrul unei școli mixte a elevilor romi în grupe/clase/clădiri/alte facilități destinate doar lor;
- e) separarea care rezultă din practici, precum: plasarea într-o singură clasă a copiilor care s-au înscris târziu la școală sau păstrarea intactă de clase de romi când copiii sunt transferați de la o grădiniță sau școală segregată într-o școală mixtă;
- f) plasarea în grupe/clase/școli separate a copiilor romi diagnosticați ca având dificultăți de învățare/copii cu cerințe educaționale speciale (CES).

CAPITOLUL III

Prevenirea și eliminarea segregării

Art. 5. - Prevenirea și eliminarea segregării se realizează prin acțiuni, precum:

- a) formarea grupelor/claselor mixte în învățământul preșcolar, primar și gimnazial. Organizarea claselor mixte se realizează în mod obligatoriu, începând din anul școlar 2007-2008, la clasele I și a V-a; pentru celelalte clase, organizarea mixtă se realizează progresiv;
- b) interzicerea practicii de separare permanentă în grupe/ clase/școli a elevilor romi, invocându-se studiul disciplinelor de limba romani și/sau istoria și tradițiile romilor;

- c) colaborarea cu un mediator școlar sau alt reprezentant al comunității pentru realizarea recensământului școlar; încurajarea părinților romi să-și înscrie copiii din timp la școală;
- d) rezervarea unui număr de locuri în toate clasele pentru înscrierile târzii (demers justificat prin evidența copiilor care urmează să se înscrie la școală);
- e) utilizarea în comun a spațiilor școlare și a dotărilor existente de către toți preșcolarii, respectiv elevii romi sau neromi;
- f) asigurarea transportului elevilor la școli cu o altă majoritate etnică, în special pentru copiii din comunitățile segregate rezidențial;
- g) încetarea practicilor de repartizare a elevilor romi în grupe/clase/unități de învățământ special și de învățământ special integrat, prin diagnosticarea abuzivă și neprofesionistă a elevilor romi ca fiind persoane cu dificultăți de învățare/CES.

CAPITOLUL IV

Măsuri/Planuri de desegregare

Art. 6. - (1) Unitățile de învățământ preuniversitar și inspectoratele școlare județene vor analiza cazurile în care procentul copiilor romi din totalul elevilor din școală este disproporționat în raport cu procentul pe care copiii romi de vârstă școlară îl reprezintă în totalul populației de vârstă școlară din respectiva unitate administrativ-teritorială și vor iniția un plan de măsuri în vederea desegregării.

(2) Pentru identificarea și descrierea inițială a fenomenului de segregare prezent în unitățile de învățământ preuniversitar se vor folosi indicatorii menționați în cap. I din anexa nr. 3 la ordin.

(3) Planurile de măsuri se vor aplica începând cu anul școlar 2007-2008. Măsurile propuse vor fi adaptate fiecărei situații în parte.

(4) Acest plan va cuprinde demersuri privind:

- a) realizarea unor planuri de dezvoltare instituțională care să promoveze principiile școlii incluzive;
- b) formarea colectivelor mixte de elevi la toate nivelurile de educație, inclusiv prin facilitarea transferului școlar și asigurarea transportului elevilor;
- c) utilizarea în comun a spațiilor școlare și a dotărilor existente. Dacă într-o unitate administrativă din mediul rural există mai multe școli de nivel similar (I-VIII), școli cu o distribuție etnică sau socioeconomică omogenă a elevilor, ciclul primar se va desfășura în una (sau mai multe) dintre unitățile școlare în clase eterogene etnic și socioeconomic, iar ciclul gimnazial se va desfășura în cealaltă (celelalte) unitate (unități) școlară(e), de asemenea, în clase eterogene. Pe lângă desegregare, prin gruparea școlilor în perechi sau în rețele mai largi se realizează și egalizarea accesului la infrastructura, dotările școlare și resursele umane existente în plan local;
- d) elaborarea și implementarea unor coduri de conduită și aplicarea de măsuri disciplinare care să reglementeze faptele de discriminare survenite din partea personalului sau a elevilor. Politica școlii în acest sens și procedurile respective trebuie să fie clare, coerente, consecvent aplicate și să presupună atât sancțiuni, cât și o abordare constructivă;
- e) formarea cadrelor didactice în ceea ce privește educația interculturală și nediscriminatorie, metodele de predare diferențiată și activ-participativă;

- f) cooptarea în școli a cadrelor didactice rome care să asigure predarea curriculumului specific (limba romani și istoria romilor);
- g) formarea și angajarea consilierilor școlari și a mediatorilor școlari romi;
- h) revizuirea periodică a materialelor didactice ajutătoare, acțiune derulată împreună cu cadrele didactice;
- i) oferirea unui curriculum intercultural care să încurajeze elevii să reflecteze și să analizeze critic modul în care acționează prejudecățile și discriminarea;
- j) promovarea identității etnice a romilor în școlile mixte, inclusiv prin curriculum;
- k) oferirea de ore suplimentare de recuperare pentru copiii care întâmpină dificultăți în procesul de învățare; unitățile școlare vor asigura programe școlare de după-amiază pentru elevii care au nevoie de recuperare școlară ca urmare a faptului că au fost școlarizați în medii educaționale cu o calitate redusă a educației;
- l) informarea comunităților locale despre calitatea educației în școlile mixte și implicarea tuturor părinților, romi și neromi, în deciziile școlii;
- m) sprijinirea financiară/materială a elevilor care provin din familii cu venituri foarte mici și mici.

Art. 7. -Având în vedere că procesul de desegregare este unul complex, planurile de măsuri trebuie elaborate și implementate pe baza acordului și prin colaborare cu părinții și autoritățile locale.

Art. 8. - In situațiile de excepție în care inspectoratele școlare județene susțin cu argumente solide că desegregarea școlilor segregate pe criteriul rezidențial nu este posibilă începând cu anul școlar 2007-2008, acestea vor lua măsuri pentru îmbunătățirea calității educației în școlile respective. Aceste măsuri cuprind, dar nu se limitează la acțiuni cum ar fi:

- a) îmbunătățirea infrastructurii;
- b) dotarea cu material didactic și echipamente (inclusiv calculatoare și conectare la internet);
- c) asigurarea de cadre didactice calificate;
- d) organizarea de cursuri de formare pentru cadre didactice și directori;
- e) încadrarea mediatorului școlar;
- f) luarea unor măsuri de suport pentru elevi: școala de după-amiază, program „A doua șansă”, consiliere școlară, profesori de sprijin;
- g) elaborarea de curriculum la decizia școlii, adaptat specificului local și cultural;
- h) înființarea unor structuri asociative consultative ale părinților și elevilor etc.

CAPITOLUL V

Raportarea cazurilor de segregare și a măsurilor de desegregare

Art. 9. - (1) În cadrul raportării anuale privind starea învățământului și calitatea în educație, inspectoratele școlare județene vor raporta într-o secțiune separată rezultatele obținute în implementarea planurilor de eliminare a segregării.

(2) Raportul se va axa pe descrierea indicatorilor de incluziune școlară prevăzuți în cap. II din anexa nr. 3 la ordin.

(3) Raportul anual de progres privind eliminarea segregării în unitățile de învățământ preuniversitar se trimite la Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului - Direcția generală management învățământ preuniversitar și Direcția generală pentru învățământul în limbile minorităților și relația cu Parlamentul - până la data de 1 august a fiecărui an.

CAPITOLUL VI

Dispoziții finale

Art. 10. - În termen de 5 zile de la data aprobării ordinului, Direcția generală management învățământ preuniversitar îl transmite inspectoratelor școlare județene pentru informare și punere în aplicare.

Art. 11. - În termen de 5 zile de la primirea ordinului, inspectoratele școlare județene îl distribuie tuturor unităților de învățământ preuniversitar din subordine pentru informare și punere în aplicare.

Art. 12. - Unitățile de învățământ preuniversitar analizează fenomenul de segregare existent în școală, pe baza indicatorilor de incluziune menționați în anexa nr. 3 la ordin, și, în termen de 45 de zile de la intrarea în vigoare a acestuia, întocmesc și înaintează pentru centralizare la inspectoratele școlare județene un raport scris în acest sens, însoțit de planul privind măsurile de desegregare.

Art. 13. - În termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a ordinului, inspectoratele școlare județene centralizează situația unităților de învățământ preuniversitar segregate din județ și planurile de desegregare și înaintează Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului - Direcția generală management învățământ preuniversitar un raport privind situația unităților de învățământ preuniversitar segregate din județ, însoțit de planurile de măsuri privind desegregarea, atât la nivel de județ, cât și pentru fiecare școală.

Art. 14. - Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului înființează un grup de lucru permanent, alcătuit din specialiști din minister și ai ONG-urilor, care va analiza rapoartele primite și va elabora norme metodologice și programe comprehensive pentru eradicarea segregării școlare și a efectelor acesteia pe termen lung.

Art. 15. - (1) Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, prin direcțiile sale de specialitate, pe baza situațiilor centralizate de la nivel județean, include în baza de date națională informații specifice privind situația unităților de învățământ preuniversitar care se confruntă cu fenomenul de segregare școlară, precum și planurile de măsuri privind desegregarea.

(2) În baza acestor date se va realiza un raport anual de progres, parte a Raportului anual privind starea învățământului, care va avea în vedere demersurile întreprinse la nivel local/central pentru combaterea segregării și realizarea incluziunii școlare.

(3) Raportul anual de progres privind măsurile pentru combaterea segregării în învățământul românesc va fi prezentat public pe site-ul Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului, urmând ca la sfârșitul fiecărui an calendaristic, dacă este necesar, să fie readaptată strategia de desegregare pentru anul care urmează.

Art. 16. - Incălcarea dispozițiilor prezentei metodologii atrage răspunderea disciplinară, în conformitate cu art. 115 și 116 din Legea nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic, cu modificările și completările ulterioare, sau, după caz, răspunderea contravențională, civilă sau penală, potrivit legislației în vigoare.

Art. 17. - Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului va elabora programe de finanțare națională pentru punerea în aplicare a prezentului ordin și va solicita sprijinul autorităților locale pentru susținerea financiară a acestor demersuri.

ANEXA Nr. 2

GLOSAR LEGISLATIV

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului - adoptată și proclamată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin Rezoluția 217(III) din 10 decembrie 1948.

2. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice - adoptat și deschis spre semnare de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966 prin Rezoluția 2200 A (XXI), intrat în vigoare la 3 ianuarie 1976, conform dispozițiilor art. 27. România a ratificat Pactul la 31 octombrie 1974 prin Decretul nr. 212/1974, publicat în Buletinul Oficial al României, Partea I, nr. 146 din 20 noiembrie 1974.

3. Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale - adoptat și deschis spre semnare de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966 prin Rezoluția 2200A(XXI). România a ratificat Pactul la 31 octombrie 1974 prin Decretul nr. 212/1974, publicat în Buletinul Oficial al României, Partea I, nr. 146 din 20 noiembrie 1974.

4. Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială - România a aderat la Convenție la 14 iulie 1970 prin Decretul nr. 345/1970, publicat în Buletinul Oficial al României, Partea I, nr. 92 din 28 iulie 1970. Inițial România a aderat la Convenție cu o rezervă formulată față de art. 22. Prin Legea nr. 144/1998 România și-a retras rezerva formulată la art. 22. În contextul armonizării legislative este de menționat Legea nr. 612/2002 pentru formularea unei declarații privind recunoașterea de către România a competenței Comitetului pentru Eliminarea Discriminării Rasiale, în conformitate cu art. 14 din Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la New York la 21 decembrie 1965, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 851 din 26 noiembrie 2002.

5. Convenția cu privire la drepturile copilului - adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989; România a ratificat Convenția prin Legea nr. 18/1990, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 109 din 28 septembrie 1990.

6. Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului - adoptată de Conferința Generală a UNESCO la Paris 14 decembrie 1960, intrată în vigoare la 22 mai 1962, conform dispozițiilor art. 14; România a ratificat Convenția la 20 aprilie 1964 prin Decretul nr. 149/1964, publicat în Buletinul Oficial al României, Partea I, nr. 5 din 20 aprilie 1964.

7. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale - România a ratificat Convenția prin Legea nr. 30/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 135 din 31 mai 1994.

8. Protocolul nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului - România a semnat Protocolul nr. 12 la CEDO în data de 4 noiembrie 2000. De asemenea, a ratificat Protocolul nr. 12 prin Legea nr. 103/2006 pentru ratificarea Protocolului nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a

libertăților fundamentale, adoptat la Roma la 4 noiembrie 2000, lege publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 375 din 2 mai 2006.

9. Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale - adoptată de către Comitetul Ad-Hoc pentru Protecția Minorităților Naționale la 1 februarie 1995; semnată de România la 1 februarie 1995. România a ratificat Convenția-cadru prin Legea nr. 33/1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 82 din 4 mai 1995.

10. Directiva 2000/43/CE a Consiliului Uniunii Europene privind implementarea principiului tratamentului egal între persoane, indiferent de originea rasială sau etnică - adoptată de către Consiliul Uniunii Europene la data de 29 iunie 2000, publicată în Jurnalul Oficial OC221JAI 67.

11. Recomandarea generală XXVII privind discriminarea față de romi - adoptată de Comitetul privind eliminarea discriminării rasiale la a 57-a sesiune în anul 2000.

12. Recomandarea nr. 4/2000 cu privire la educația copiilor romi din Europa - adoptată de Comitetul de miniștri al Consiliului Europei la 3 februarie 2000, la cea de-a 696-a întâlnire a miniștrilor adjuncți.

13. Recomandarea de politică generală nr. 3 privind combaterea rasismului și a intoleranței față de romi - adoptată de Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) din cadrul Consiliului Europei la Strasbourg la 6 martie 1998.

14. Planul de acțiune pentru îmbunătățirea situației romilor și sinti în spațiul OSCE - adoptat de Consiliul Permanent al OSCE prin Decizia nr. 566 din 27 noiembrie 2003 și de Consiliul Ministerial al OSCE întrunit la Maastricht, la al 11-lea Consiliu Ministerial, 1-2 decembrie 2003.

15. Recomandarea de politică generală nr. 10 privind combaterea rasismului și a discriminării rasiale în și prin educația școlară - adoptată de Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) din cadrul Consiliului Europei la Strasbourg la 15 decembrie 2006 și publicată la 21 martie 2007.

16. Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 99 din 8 februarie 2007.

ANEXA Nr. 3

LISTA DE VERIFICARE

Indicatori de incluziune școlară

CAPITOLUL I

Indicatori pentru identificarea și analiza inițială a cazurilor de segregare școlară

1. Care este numărul de elevi romi înscriși în școală? Ce procent reprezintă aceștia din totalul celor înscriși?
2. Există în comunitate copii de vârstă școlară care nu sunt înscriși la școală? Care este numărul acestora?
3. Elevii din grupurile dezavantajate (inclusiv romi) sunt repartizați în toate clasele și anii de studiu în mod aleatoriu și nu în funcție de abilitățile lor sau de rezultatele școlare?
4. În cazul în care elevii din grupurile dezavantajate (inclusiv romi) sunt separați fizic în grupe/clase/clădiri/alte facilități în cadrul unității școlare, care este distanța dintre grupe/clase/clădiri/alte facilități și comunitatea de romi?
5. În cazul în care în școală sunt înscriși doar elevi romi, la ce distanță se află această școală față de cea mai apropiată școală mixtă? Există un drum public de acces spre școala mixtă? Dar mijloc de transport școlar sau public?
6. Care este procentul absolvenților clasei a VIII-a care au promovat examenul de capacitate în anul școlar anterior? Dar în ultimii 3 ani?
7. Care este rata repetenției în ultimul an școlar?
8. Care este rata participării la concursuri județene și naționale (inclusiv olimpiade)?
9. Toate cadrele didactice sunt calificate sau în curs de calificare? Care este procentul personalului necalificat în personalul școlii?
10. De cât timp școala are cadre didactice necalificate?
11. Personalul calificat din școală face naveta?
12. În școală lucrează un mediator școlar? Dar un consilier școlar?
13. Cum fluctuează personalul didactic în școală?
14. Toate sălile de clasă sunt încălzite atunci când este frig afară? Toate sălile de clasă sunt bine luminate? Există săli de clasă care nu dispun de sursă naturală de lumină?

15. În toate sălile de clasă se face curățenie în mod regulat?
16. Există clase supraaglomerate? Care este suprafața în m² per elev?
17. Care este starea mobilierului? Băncile și scaunele elevilor pot fi astfel aranjate încât să se lucreze în cerc, pe perechi sau în grupuri?
18. Toți elevii au acces la WC-uri curate și la apă de spălat?
19. Școala dispune de o bibliotecă? De câte volume dispune aceasta?
20. Școala dispune de sală/teren de sport amenajată/amenajat?
21. Școala dispune de laboratoare și de echipamente specifice? Elevii au acces la aceste echipamente? Care este numărul de copii per calculator?

CAPITOLUL II

Indicatori de incluziune școlară

1. Școala apreciază diversitatea, prin politicile și activitățile sale, prin materialele expuse? Diversitatea se reflectă inclusiv în elaborarea Curriculumului la decizia școlii (CDS) și organizarea activităților extracurriculare?
2. Este promovată și încurajată activ reprezentarea copiilor și părinților din grupurile dezavantajate în structurile consultative, cum ar fi: consiliile părinților și ale elevilor?
3. Școala oferă elevilor romi exemple de modele pozitive, prin numirea unor cadre didactice de etnie romă și/sau prin invitarea regulată a cetățenilor romi să participe la activitățile școlii?
4. În sălile de clasă cu aranjament liniar, dispunerea elevilor în bănci se schimbă în mod regulat astfel încât niciun grup de copii să nu stea mereu în spatele clasei?
5. Activitățile de predare-învățare includ activități de lucru în grupuri, în cadrul cărora copiii din grupurile dezavantajate și ceilalți copii lucrează împreună?
6. Mediatorul școlar și personalul didactic lucrează împreună cu familiile, pentru a încuraja înscrierea la timp a copiilor la școală?
7. Mediatorul școlar informează școala în legătură cu cazurile de întârziere a înscrierii la școală?
8. Școala are în vedere eventualitatea unor înscrieri întârziate și dispune de planuri pentru aceste situații, astfel încât să evite segregarea?
9. Școala a stabilit proceduri disciplinare clare pentru a răspunde la orice comportament discriminatoriu din partea angajaților sau a elevilor săi?
10. Școala are o politică clară împotriva intoleranței și discriminării îndreptate împotriva elevilor?
11. Elevii cunosc această politică și sunt implicați în procesul anual de analiză și revizuire a acesteia?

12. Informațiile sunt colectate din numeroase surse (de exemplu, de la părinți, mediatori, elevi), pentru a se asigura efectuarea unor evaluări precise?
13. Se monitorizează frecvența elevilor, ținându-se cont de etnie și gen?
14. Se investighează și se verifică întotdeauna motivele absențelor?
15. Există un sistem de avertizare și un set de proceduri aplicabile în cazul copiilor care sunt pe punctul de a abandona școala?
16. Se investighează și se verifică întotdeauna motivele pentru care elevii abandonează școala?
17. Există o strategie clară pentru sprijinirea elevilor nou-înscriși sau înscriși temporar în clasă și la școală, strategie care include un sistem de îndrumare a elevului de către un cadru didactic sau un coleg?
18. Cadrele didactice monitorizează și verifică sistematic rezultatele elevilor?
19. Cadrele didactice urmăresc progresul individual al elevului și compară performanța proiectată cu cea reală?
20. Se elaborează planuri de acțiune care includ obiective stabilite cu referire la zonele de intervenție identificate în urma analizării rezultatelor elevului?
21. Cadrele didactice, elevii și părinții sunt cu toții implicați în stabilirea următoarelor etape și obiective ale planului de acțiune?
22. Rezultatele evaluării sunt analizate pentru a permite comparații între progresul individual al elevilor din grupurile dezavantajate și rata medie a progresului?
23. Se analizează evoluția școlară a elevilor din grupurile dezavantajate pentru a stabili progresul pe termen lung?
24. Programele de educație remedială sunt la dispoziția elevilor care au nevoie de ele?
25. Cadrele didactice au acces la echipamentele din dotarea școlii, necesare activității de predare?
26. Toate cadrele didactice au beneficiat de cursuri de formare pentru a lucra cu grupuri de elevi mixte din punct de vedere al abilităților copiilor?
27. Toate cadrele didactice au beneficiat de cursuri de formare despre cum să lucreze cu elevi care au limba maternă alta decât limba română?
28. Toate cadrele didactice și mediatorul școlar au fost instruiți cum să abordeze situațiile în care apare intoleranța, dacă se confruntă cu astfel de situații?
29. Toate cadrele didactice au beneficiat de formare privind istoria și cultura romilor?
30. Școala are cărți și alte resurse educaționale referitoare la istoria și cultura diverselor etnii, inclusiv cea romă, care pot fi puse la dispoziția cadrelor didactice?
31. Școala angajează un mediator școlar, vorbitor al limbii/cunoscător al comunității locale?

32. Școala angajează un consilier școlar cunoscător al comunității locale?
33. Sunt disponibile și se folosesc, la nevoie, resurse umane care-i pot sprijini pe profesori și ajuta pe elevi (cum ar fi, profesorii de sprijin sau asistenții la clasă)?
34. Profesorii de limba romani sau asistenții care vorbesc limba romani sunt disponibili când este necesar, pentru a-i asista pe profesori și pe elevi?
35. Profesorii noi, fără experiență, primesc sprijin sau mentorat din partea colegilor cu mai multă experiență?
36. Materialele didactice oglindesc toate etniile reprezentate în școală?
37. Materialele curriculare/resursele școlii oferă imagini pozitive despre toate etniile, inclusiv despre cea romă, și conțin informații corecte privind istoria și cultura acestora?
38. Produsele rezultate din activitatea tuturor elevilor sunt expuse în toate clasele? Desenele sau imaginile din sala de clasă ilustrează toate etniile reprezentate în școală/comunitate?
39. Toți elevii au acces egal la cărți, manuale și la celelalte materiale didactice disponibile?
40. Școala poate oferi articole de bază, precum hârtie, obiecte de scris, creioane etc. elevilor care nu au aceste materiale?
41. La intrarea în școală există expuse semne și materiale vizibile, scrise în limbile corespunzătoare, prin care se urează bun-venit tuturor vizitatorilor, indiferent de grupul etnic din care provin?
42. Părinții elevilor din grupuri dezavantajate sunt implicați în anumite aspecte ale vieții școlare, inclusiv în comitetele de părinți, în activitățile extrașcolare și în cele organizate în școală?
43. Reprezentanții comunităților etnice sunt invitați în mod regulat la școală și sunt implicați în activități prin care se oferă informații despre istoria, cultura și tradițiile lor?
44. Cadrele didactice și elevii cunosc cultura și stilul de viață al comunităților etnice locale? Acestea sunt respectate și sărbătorite în cadrul școlii?
45. Anual se realizează sondaje de opinie pentru a afla dacă elevii și părinții elevilor din grupuri dezavantajate se simt respectați și apreciați de către personalul școlii?
46. Personalul și mediatorii relaționează cu părinții prin întâlniri față în față și/sau prin scrisori redactate într-o manieră accesibilă? Progresele înregistrate de elevi pot fi, la nevoie, redate printr-un raport verbal sau scris?
47. Informațiile despre școală sunt ușor accesibile elevilor/părinților și sunt prezentate într-o formă ușor de înțeles?
48. Atât părinții, cât și elevii dispun de posibilități formale și informale de a discuta cu directorul școlii și cu cadrele didactice anumite probleme care îi preocupă?
49. Există întâlniri frecvente ale personalului didactic sau ale părinților cu mediatorul școlar, în cadrul cărora se discută probleme sesizate de acesta?

50. Există diverse canale prin care elevii și părinții își pot face cunoscute problemele, în mod confidențial?
51. Toți părinții știu că școala are obligația legală de a furniza un mediu în care toți copiii învață împreună?
52. Există un set de proceduri aprobate, de exemplu, trecerea în revistă a întâlnirilor cu părinții și elevii, pentru a verifica dacă problemele ridicate au fost abordate într-o manieră satisfăcătoare?
53. Conducerea școlii a stabilit legături și se consultă în mod regulat cu autoritățile locale, ONG-uri și alte instituții care pot sprijini eforturile școlii de a răspunde nevoilor elevilor din grupurile dezavantajate, inclusiv celor de etnie romă?
54. Conducerea școlii caută în mod activ să obțină sprijin pentru activitatea școlii și pentru a răspunde unor nevoi mai largi de consiliere a elevilor din grupurile dezavantajate, inclusiv celor de etnie romă?
55. Conducerea școlii promovează în mod activ succesele instituției și face eforturi pentru a spori reputația acesteia?
56. Conducerea școlii este pregătită să își asume un rol de lider în ceea ce privește apărarea drepturilor copiilor și să aibă o reacție proactivă dacă au loc incidente discriminatorii în afara școlii?